

MINISTERSTWO RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

DEPARTAMENT UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa, tel. +48 22 661 17 38, fax +48 22 661 17 36
www.mpips.gov.pl;

Warszawa, dnia 2 kwietnia 2020 r.

DUS-III.500.31.2020.MSz

**Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Zespół Prawa Pracy
i Zabezpieczenia Społecznego
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa
email:biurorzecznika@brpo.gov.pl**

W odpowiedzi na pismo z dnia 18 marca 2020 r. znak III.7060.243.2020.JA, w sprawie dotyczące ograniczenia w dostępie do dodatkowego zasiłku opiekuńczego, Departament Ubezpieczeń Społecznych uprzejmie informuje:

Dodatkowy zasiłek opiekuńczy został wprowadzony ustawą z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374) – zwaną dalej „specustawą”.

Na mocy art. 4 ust. 1 specustawy - rodzicom dzieci w wieku do lat 8, przysługuje dodatkowy zasiłek opiekuńczy w przypadku nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, przedszkola, szkoły lub klubu dziecięcego z powodu COVID-19.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 specustawy - dodatkowy zasiłek opiekuńczy przyznawany jest w trybie i na zasadach określonych w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 645 i 1590) – zwaną dalej „ustawą zasiłkową”. Stąd też tryb i zasady przyznania dodatkowego zasiłku opiekuńczego w zasadzie odpowiadają procedurze uzyskania zasiłku opiekuńczego, z pewnymi wyjątkami zawartymi w art. 4 ust. 1 i ust. 2 specustawy:

- „dodatkowy zasiłek opiekuńczy przysługuje za okres nie dłuższy niż 14 dni” – dodatkowy zasiłek opiekuńczy jest wypłacany za każdy dzień sprawowania opieki. Jeśli oboje rodzice dziecka pracują, to o dodatkowy zasiłek opiekuńczy może wystąpić jedno z rodziców. Mogą też podzielić się opieką nad dzieckiem w ramach limitu 14 dni. Dodatkowy zasiłek opiekuńczy przysługuje rodzicom łącznie przez 14 dni, niezależnie od liczby dzieci wymagających opieki;
- „okresu pobierania dodatkowego zasiłku opiekuńczego nie wlicza się do okresu, o którym mowa w art. 33 ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej” – inaczej mówiąc ubezpieczonemu dalej przysługuje 60 dni zasiłku opiekuńczego, a okres wypłaty dodatkowego zasiłku opiekuńczego (14 dni) nie wlicza się do ogólnego limitu 60 dni, które przysługują na opiekę nad dzieckiem do lat 14;
- „za okres pobierania dodatkowego zasiłku opiekuńczego, zasiłek, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ustawy, o której mowa w ust. 1, nie przysługuje” – przepis ten stanowi, że w okresie pobierania dodatkowego zasiłku opiekuńczego nie jest możliwe jednoczesne pobieranie zasiłku opiekuńczego.

Podsumowując, na mocy powyższych przepisów - dodatkowy zasiłek opiekuńczy przysługuje rodzicom lub opiekunom prawnym dzieci, którzy:

- opiekują się dzieckiem poniżej 8 roku życia¹ - z zasiłku można korzystać nie dłużej niż do dnia poprzedzającego ósme urodziny dziecka,
- są objęci ubezpieczeniem chorobowym (np. są pracownikami, zleceniobiorcami, osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą)².

Zgodnie z art. 4 ust. 2 specustawy w związku z art. 35 ust. 1 ustawy zasiłkowej - dodatkowy zasiłek opiekuńczy przysługuje w wysokości 80% podstawy wymiaru zasiłku.

Prawo do zasiłku opiekuńczego, w tym do dodatkowego zasiłku opiekuńczego przysługuje nie tylko po spełnieniu ww. ustawowych warunków tj. zamknięcie żłobka, przedszkola, szkoły lub klubu dziecięcego do którego dziecko uczęszcza oraz odpowiedni wiek dziecka, ale także wtedy, gdy nie ma innego członka rodziny pozostającego we wspólnym gospodarstwie domowym, mogącego zapewnić opiekę. Jeżeli w okresie konieczności sprawowania opieki jest inny członek rodziny, który mógłby zapewnić opiekę dziecku, to zasiłek opiekuńczy nie przysługuje. Odmiennie uregulowana jest sytuacja rodziców sprawujących opiekę

¹ Art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 645 i 1590) – zwaną dalej „ustawą zasiłkową”.

² Art. 1 ust. 1 ustawy zasiłkowej.

nad chorym dzieckiem w wieku do lat 2. Prawo do zasiłku opiekuńczego przysługuje w takim przypadku, nawet jeśli są inni członkowie rodziny, którzy mogliby zapewnić dziecku opiekę³.

Należy pamiętać, że za członka rodziny mogącego zapewnić opiekę nie uważa się:

- osoby całkowicie niezdolnej do pracy,
- osoby chorej,
- osoby, która jest niesprawna fizycznie lub psychicznie ze względu na swój wiek,
- osoby prowadzącej gospodarstwo rolne,
- pracownika odpoczywającego po pracy na nocnej zmianie,
- osoby niezobowiązanej do sprawowania opieki na podstawie przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, jeśli odmawia ona sprawowania opieki (np. babcia).

Ponadto, 31 marca br. Sejm uchwalił ustawę, następnie podpisaną przez Prezydenta i ogłoszoną w Dzienniku Ustaw, tj. ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568), która wprowadziła zmiany przepisów o dodatkowym zasiłku opiekuńczym. Zmiany te polegają na:

- *wydłużeniu o kolejne 14 dni okresu, przez który przysługuje dodatkowy zasiłek opiekuńczy tj. nowy 14 dniowy okres wypłaty dodatkowego zasiłku opiekuńczego obowiązuje od 26 marca 2020 r.* – w art. 4 specustawy dodaje się ust. 3 w brzmieniu: „Rada Ministrów może, w celu przeciwdziałania COVID-19, w drodze rozporządzenia, określić dłuższy okres pobierania dodatkowego zasiłku opiekuńczego niż wskazany w ust.1 i 1a lub, biorąc pod uwagę okres na jaki zostały zamknięte żłobki, kluby dziecięce, przedszkola, szkoły, placówki pobytu dziennego oraz inne placówki lub okres niemożności sprawowania opieki przez nianie lub opiekunów dziennych”.
- *przyznaniu prawa do tego zasiłku rodzicom dzieci niepełnosprawnych w wieku powyżej 8 lat* – w art. 4 specustawy ust. 1 otrzymuje brzmienie: „W przypadku zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola, szkoły lub innej placówki, do których uczęszcza dziecko albo niemożności sprawowania opieki przez nianię lub dziennego opiekuna z powodu COVID-19, ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki

³ Art. 4 ust. 2 specustawy w związku z art. 34 ustawy zasiłkowej.

nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności do ukończenia 18 lat albo dzieckiem z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego”.

- Nowe przepisy przyznają także prawo do dodatkowego zasiłku opiekuńczego - *„W przypadku zamknięcia szkoły, ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego, ośrodka wsparcia, warsztatu terapii zajęciowej lub innej placówki pobytu dziennego o podobnym charakterze z powodu COVID-19, do których uczęszcza dorosła osoba niepełnosprawna, ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad dorosłą osobą niepełnosprawną, przysługuje dodatkowy zasiłek opiekuńczy przez okres nie dłuższy niż 14 dni”* - nowe brzmienie art. 4 ust. 1a specustawy.

Sytuację opisaną przez w przesłanym piśmie przyjmujemy ze zrozumieniem, natomiast najbliższe tygodnie, to czas szeroko zakrojonych działań, które mają zapobiegać szybkiemu rozprzestrzenianiu się koronawirusa w Polsce. Działania dotyczące zawieszenia zajęć w szkołach, przedszkolach, żłobkach mają za zadanie odnieść skutek zapobiegawczy i profilaktyczny.

Obecnie wdrożone w Polsce regulacje prawne m.in. ww. specustawa oraz pakiet ustaw „tarczy antykryzysowej”, podlegają bieżącej analizie. Wszystkie przedstawiane w napływających wystąpieniach uwagi są analizowane pod kątem ewentualnego wprowadzenia kolejnych zmian regulacji prawnych w tym obszarze.

Z poważaniem

Eliza Wiśniewska

Zastępca Dyrektora

Departamentu Ubezpieczeń Społecznych

/- podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/